ข่าวแจ้งเตือน
การระบาดของหนอนห่อใบข้าวและหนอนกอข้าว

สถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ ได้เฝ้าระวังและติดตามการระบาดของศัตรูข้าวในแปลงนาของเกษตรกร ในกิจกรรมเตือนภัยการระบาดศัตรูข้าว ภายใต้โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ประจำปี ๒๕๖๖ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบของสถาบันฯ ลงพื้นที่สำรวจแปลงนาของเกษตรกร ในพื้นที่หมู่ที่ ๕ ตำบลวังหว้า อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี พิกัดลองติจูด ๑๐๐.๐๖๖๖๙๓๘๙๙๐๓๙๕๙ ละติจูด ๑๔.๖๑๑๑๕๐๑๒๕๘๗๓๐๖ และพื้นที่หมู่ที่ ๖ ตำบลตะค่า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พิกัดลองติจูด ๑๐๐. ๑๕๖๖๐๖๕๘๙๘๗๕๘๕ ละติจูด ๑๔.๓๒๘๒๕๗๑๒๖๖๘๔๙๓๘ พบการระบาดของหนอนห่อใบข้าวและหนอนกอข้าว โดยในพื้นที่หมู่ที่ ๕ ตำบลวังหว้า อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี พบการระบาดในพันธุ์ข้าว กข ๘๕ พื้นที่ปลูกจำนวน ๙ ไร่ โดยพบจำนวนผีเสื้อหนอนห่อ ๔ ตัวต่อตารางเมตร ใบข้าวที่ถูกทำลาย ๑๗.๑๕ เปอร์เซ็นต์ต่อกอ สำหรับหนอนกอข้าว พบอาการยอดเหี่ยว ๒๐ เปอร์เซ็นต์ต่อกอ ในขณะที่พื้นที่หมู่ที่ ๖ ตำบลตะค่า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบการระบาดในพันธุ์ข้าว กข ๔๑ พื้นที่ปลูกจำนวน ๔ ไร่ พบจำนวนผีเสื้อหนอนห่อ ๖ ตัวต่อตารางเมตร ใบข้าวที่ถูกทำลาย ๑๖.๓๔ เปอร์เซ็นต์ต่อกอ สำหรับหนอนกอข้าว พบอาการยอดเหี่ยว ๑๒ เปอร์เซ็นต์ต่อกอ นอกจากนั้นยังพบการแพร่ระบาดของหนอนห่อใบข้าวและหนอนกอข้าวในพันธุ์ข้าวอื่นๆ ที่ปลูกในแปลงนาบริเวณใกล้เคียง พื้นที่รวมทั้งหมด ๑๐๐ ไร่ ซึ่งทั้งสองพื้นที่พบการระบาดของแมลงทั้ง ๒ ชนิด ดังกล่าวข้างต้นเกินระดับเศรษฐกิจ คือ หนอนห่อใบข้าวพบผีเสื้อหนอนห่อใบข้าว ๔-๕ ตัวต่อตารางเมตร ใบข้าวถูกทำลายมากกว่า ๑๕ เปอร์เซ็นต์ และหนอนกอข้าว พบอาการยอดเหี่ยว ๑๐-๑๕ เปอร์เซ็นต์

ดังนั้น เพื่อเป็นการปกป้องผลผลิตข้าวของเกษตรกรและลดความเสียหายจากการระบาดของหนอนห่อใบข้าวและหนอนกอข้าว กรมการข้าวจึงขอแนะนำให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงและเฝ้าระวังการระบาดของแมลงทั้งสองชนิดดังกล่าวในแปลงนา เนื่องจาก **“หนอนห่อใบข้าว”** ทำความเสียหายแก่ข้าว โดยระยะตัวหนอนจะแทะผิวใบส่วนที่เป็นสีเขียว ทำลายให้เห็นเป็นแถบยาวสีขาว ทำให้เห็นเป็นแถบยาวสีขาว มีผลให้การสังเคราะห์แสงลดลง หนอนจะใช้ใยเหนียวที่สกัดจากปาก ดึงขอบใบข้าวทั้งสองด้านเข้าหากันเพื่อห่อหุ้มตัวหนอนไว้หนอนจะทำลายใบข้าว ทุกระยะการเจริญเติบโตของข้าวถ้าหนอนมีปริมาณมากจะใช้ใบข้าวหลายๆ ใบมาห่อหุ้มและกัดกินอยู่ภายใน ซึ่งปกติจะพบตัวหนอนเพียงตัวเดียวในใบห่อนั้น ในระยะข้าวออกรวงหนอนจะทำลายใบธงซึ่งมีผลต่อผลผลิตเพราะทำให้ข้าวมีเมล็ดลีบ น้ำหนักลดลง หนอนห่อใบข้าวสามารถเพิ่มปริมาณได้ ๒-๓ อายุขัยต่อฤดูปลูก พบระบาดในนาเขตชลประทาน โดยเฉพาะแปลงข้าวที่ใส่ปุ๋ยอัตราสูง เมื่อตรวจพบผีเสื้อหนอนห่อใบข้าว ๔-๕ ตัวต่อตารางเมตร และพบใบข้าวถูกทำลายมากกว่า ๑๕ เปอร์เซ็นต์ ควรพิจารณาใช้สารป้องกันกำจัดแมลงในการป้องกันกำจัดโดยด่วน

สำหรับ **“หนอนกอข้าว”** ทำลายข้าวโดยหลังหนอนฟักจากไข่จะเจาะเข้าทำลายกาบใบก่อน ทำให้กาบใบมีสีเหลืองหรือน้ำตาล ซึ่งจะเห็นเป็นอาการช้ำๆ เมื่อฉีกกาบใบดูจะพบตัวหนอน เมื่อหนอนโตขึ้นจะเข้ากัดกินส่วนของลำต้น ทำให้เกิดอาการใบเหี่ยวในระยะแรก ใบและยอดที่ถูกทำลายจะเหลืองในระยะต่อมา ซึ่งการทำลายในระยะข้าวแตกกอนี้ทำให้เกิดอาการ “ยอดเหี่ยว” ถ้าหนอนเข้าทำลายในระยะข้าวตั้งท้องหรือหลังจากข้าวออกรวงจะทำให้เมล็ดข้าวลีบทั้งรวง รวงข้าวมีสีขาวเรียกอาการนี้ว่า“ข้าวหัวหงอก” เมื่อตรวจพบอาการยอดเหี่ยว ๑๐-๑๕ เปอร์เซ็นต์ ควรพิจารณาใช้สารป้องกันกำจัดแมลงในการป้องกันกำจัดโดยด่วน

ภาพลักษณะการทำลายของหนอนห่อใบข้าวที่พบในแปลงนาของเกษตรกร
หมู่ที่ ๕ ตำบลวังหว้า อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพลักษณะการทำลายของหนอนห่อใบข้าวที่พบในแปลงนาของเกษตรกร
หมู่ที่ ๖ ตำบลตะค่า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

หมายเหตุ ถ้าต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อสถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติ โทร.๐ ๓๕๕๕ ๕๓๔๐, ๐ ๓๕๕๕ ๕๒๗๖ หรือสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ โดยช่วยนำตัวอย่างต้นข้าวมาด้วยเพื่อความรวดเร็วและสะดวกในการวินิจฉัย

คำแนะนำสำหรับการทำนารอบใหม่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของหนอนห่อใบข้าว

ขั้นตอนการทำนา	วิธีปฏิบัติ	เหตุผล
		
ก่อนปลูกข้าว	- ในพื้นที่ที่มีการระบาดเป็นประจำ ควรมีข้าว ๒ พันธุ์ขึ้นไป โดยปลูกสลับพันธุ์กัน	- เพื่อช่วยลดความรุนแรงของการระบาด
ระหว่างปลูกข้าว	- กำจัดพืชอาศัย เช่น หญ้าข้าวนก หญ้านกสีชมพู หญ้าปล้อง หญ้าไซ หญ้าชันกาด และข้าวป่า	- เพื่อกำจัดพืชอาศัยของหนอนห่อใบข้าว
	- ไม่ควรใช้สารฆ่าแมลงชนิดเม็ดและสารกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์ หรือสารผสมสารไพรีทรอยด์สังเคราะห์ ในข้าวอายุหลังหว่าน ๔๐ วัน เพราะศัตรูธรรมชาติจะถูกทำลาย ทำให้เกิดการระบาดของหนอนห่อใบข้าวรุนแรงได้ในระยะข้าวตั้งท้อง-ออกรวง	
	- เมื่อเริ่มมีการระบาดของหนอนห่อใบในแปลงข้าว ไม่ควรใช้ปุ๋ยไนโตรเจนเกิน ๕ กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยยูเรียไม่เกิน ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ควรแบ่งใส่ปุ๋ยในช่วงข้าวกำลังเจริญเติบโตและลดปริมาณปุ๋ยที่ใส่ โดยปุ๋ยสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ไม่เกิน ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่	- การใส่ปุ๋ย อัตราสูงทำให้ต้นข้าวสมบูรณ์ เหมาะกับการเข้าวางไข่ของตัวเต็มวัยแมลงบั่ว
	- เมื่อตรวจพบผีเสื้อหนอนห่อใบข้าว ๔-๕ ตัวต่อตารางเมตร และพบใบข้าวถูกทำลายมากกว่า ๑๕ เปอร์เซ็นต์ในข้าวอายุ ๑๕-๔๐ วัน หรือใบข้าวถูกทำลาย ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ในระยะใบธง ใช้สารป้องกันกำจัดแมลงประเภทดูดซึม เช่น ฟิโปรนิล (แอสเซ็นด์ ๕% เอสซี) อัตรา ๓๐-๕๐ มิลลิเมตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร เฉพาะพื้นที่มีใบถูกทำลายจนเห็นรอยขาวๆ	- เนื่องจากเป็นสารเคมีที่สามารถป้องกันกำจัดหนอนห่อใบข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำแนะนำสำหรับการทำนารอบใหม่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของหนอนกอข้าว

ขั้นตอนการทำนา	วิธีปฏิบัติ	เหตุผล
		
ก่อนปลูกข้าว	- ไถตอซังหลังการเก็บเกี่ยว ไขน้ำท่วม และไถดิน หรือตากฟางข้าวให้แห้งหลังจากนวดข้าว	- เพื่อทำลายหนอนและดักแด้ของหนอนกอข้าวที่อยู่ตามตอซัง
ระหว่างปลูกข้าว	- ปลูกข้าวพันธุ์อายุเบา - ไม่ควรใส่ปุ๋ยไนโตรเจนมากเกินไป ทำให้ใบข้าวงาม หนอนกอชอบวางไข่ - ไม่ใช้สารป้องกันกำจัดแมลงชนิดเม็ดในนาข้าว	- เพื่อลดจำนวนประชากร และการทำลาย - การใส่ปุ๋ยอัตราสูงทำให้ต้นข้าวงาม เหมาะต่อการเข้าวางไข่ของหนอนกอข้าว - เพื่อช่วยให้ศัตรูธรรมชาติพวกแตนเบียนไข่และแตนเบียนหนอนของหนอนกอข้าว สามารถควบคุมประชากรหนอนกอข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
	- เมื่อพบอาการข้าวยอดเหี่ยวในระยะข้าวอายุ ๓-๔ สัปดาห์หลังหว่าน/ปักดำในระดับ ๑๐-๑๕ เปอร์เซ็นต์ ให้ใช้สารชนิดพ่นน้ำ เช่น คลอแรนทรานิลิโพรล ตามอัตราที่ระบุในฉลาก พ่นให้ทั่วแปลง	- เนื่องจากเป็นสารเคมีที่สามารถป้องกันกำจัดหนอนห่อใบข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ